

הַגְדָּה שֶׁל פֶּסַח

מִלְתָּא חֲדָתָא

מאמרי קדש דא"ח
שיחות קדש דברי תורה
מפ"ק כבוד קדשת מָרְן
רבי דוד חי אבניחצירא שליט"א

יו"ל בס"ד ע"י מכון 'אור לישרים'
שע"י ישיבת 'אביר יעקב'
ומוסדות 'אור מאיר שמחה' נהריה

מהדורת פקר

מלתא חדתא

©
כל הזכויות שמורות

לישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה נהריה
רח' אביר יעקב 27
נהריה

נדפס על נייר חו"ל
שאין בו חשש חילול שבת

הארות והערות יתקבלו בברכה
מכון אור לישיבים
רח' יוסף הכני 30 ירושלים
פקס: 03-5423180

office@oz-vehadar.com

הפצה והזמנות: 'היכלי תורה'

בארץ ישראל:	טלפק: 02-9924603	פקס: 03-5435884
בארה"ב:	טל: 718-437-0054	פקס: 718-437-3514
באירופה:	טל: 44-191-430-0333	פקס: 44-191-430-0555

עמוד ועיצוב:
שמאל סאמעט

אחר סידור הקערה יאמר תפילה זו (סידור יעב"ץ):

רבונו של עולם, אתה יודע פי בשר אִנחנו וְלא בינת אדם לָנו, ואין אִתנו יודע עד מה. לָכֵן יהי רצון מִלְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיעֲרָה וְיָבֵא וְיִרְאֶה וְיִרְצֶה לְנַחַת רוּחַ לְפָנֶיךָ, כֹּל הַמַּצּוֹת הַנַּעֲשִׂים בְּלִילָה הַזֹּאת עַל יְדֵינוּ, לְתַקֵּן כֹּל אֲשֶׁר פָּגַמְנוּ בַּעֲוֹנוֹת הָעֲלִיּוֹנִים עַל יְדֵי הַמַּאֲתִינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ וְלְתַקֵּן כֹּל הַנִּצְוֹת שֶׁנִּפְּלוּ תוֹךְ הַקְּלָפוֹת, וְלָגְרוֹם שִׁפְעַת וּבְרָכָה רַבָּה בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת. וְאֵל יַעֲבֹב שׁוֹם הַמָּא וְעוֹן וְהִרְהוֹר רַע אֶת מַעֲשֵׂה הַמַּצּוֹת הָאֵלֶּה. וְיִהְיֶה רָצוֹן מִלְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּצְרִיף מִחֲשֻׁבְתֵּנוּ זֹאת הַפְּשׁוּטָה עִם פְּנֵת בְּנֵיךָ יְדִידֶיךָ הַיּוֹדְעִים וּמְכַוְּנִים כֹּל שְׂמוֹתֶיךָ הַקְּדוּשִׁים וְהַנּוֹרְאִים וְכֹל פְּנֵי הַמַּדּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת הַנַּעֲשִׂים עַל יְדֵי מַצּוֹת הָאֵלֶּה. וְיִהְיֶה נֶעֱם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנֵה עֲלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנֵהוּ:

סדר הקידוש:

מוזגים כוס ראשונה ומקדש עליה, ומברך 'שהחיינו'. חל בשבת מתחיל 'ויכולו', וכשחל במוצאי שבת סדר הקידוש הוא יקנה"ז, דהיינו יין קידוש נר הבדלה זמן (ש"ע סי' תעג ס"א). ❖ קודם קידוש יכוון שרוצה לקיים מצות קידוש וגם מצות ארבע כוסות, שכוס של קידוש הוא אחד מהן. והנוהגים לומר 'הגני מוכן' יאמרוהו קודם קידוש (מ"ב שם סק"א). ❖ יש שכתבו לכוון בברכת 'שהחיינו' לפטור כל מצוות הלילה (סידור יעב"ץ סדר ההגדה, כף החיים סק"ו, וראה מ"ב סי' תרצב סק"א). ❖ לא יקדש מבעוד יום אלא אחר צאת הכוכבים (ש"ע סי' תעב ס"א, מ"ב סק"ה).

יש נוהגים לומר לפני הקידוש:

אַתְּקִינּוּ סְעוּדַתָּא דְּמִלְכָּא עֲלָאָה, דָּא הִיא סְעוּדַתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׂבִינְתֵיהּ.

הרוחני, לזכות ולהתקרב לאבינו שבשמים, ואף על פי שסדר העבודה הראוי הוא להטירה מתחלה כְּדִי לְהִיּוֹת רְאוּי לְעַסֵּק בַּעֲבוּדַת ה' בְּקִדְשָׁהּ, כְּמוֹ שֶׁהַקְּדוּשָׁה (תהלים לר טו)

קדוש ורחץ

הקדשה המאירה לכל יהודי בלילה זה

בְּחַג הַפֶּסַח יְכוּל כֹּל יְהוּדִי כְּפִי שֶׁהוּא בְּמַצְבּוֹ

בלילה זה נפתחים לכל אחד מישראל שערי קדושה כמו ביציאת מצרים

וזה שיסד בעל ההגדה שאינו יודע לשאל את פתח לו, שאם מרגיש הבן שהכל מסתך וחסוה לו עד שאינו יכול לשאל, והנו מחוץ לגבולות הקדושה, את פתח לו את השער, ותזכיר לו פמה קרב וחבב אותנו הקדוש ברוך הוא בלילה זה ופתח לנו הפתח לרוחה, עד שנאמר (שמות יט ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי, שביציאת מצרים זכו

סור מרע ואחר כך ועשה טוב, וכן מצינו בברייתא דרבי פנחס בן יאיר שנמנו כמה מדרגות ובכללם הטהרה, עד שזוכים לבוא אל הקדושה, מפל מקום בחג הפסח אף אם עדין לא טהר אדם עצמו, זוכה להשפעת קדושה מן השמים, כמו שנרמז בסימני הסדר קדש ורחץ להקדים הקדושה אף קדם לרחיצה מן הרע, ובזה דומים אנו למלאכי השרת שהם קדושים מעצמם בלי שום הכנה מתחלה.

האדם צריך להיות קדם סור מרע ואחר כך עשה טוב, כי אם לא רחץ עדין מעונותיו יש חס ושלום אחיזה להחיצונים בעשה טוב שלו, וכמו שפיתוב (ירמיה ד ג) 'נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קצים'. והנה ידוע (וזהו פר' תצוה קפג) כי המצה היא מיכלא דאסותא, שעל ידי אכילת המצה מבקש רפואה לנפשו ושב בתשובה שלמה במה שעשה עד הנה, ואם פן על ידי המצה הוא בבחינת עשה טוב קדם סור מרע. ואמנם בליל פסח הוא 'ליל שמרים לה' (שמות יב מב) ואין חשש שיהיה חס ושלום להחיצונים אחיזה בעשה טוב שלו, וזה קדש ורחץ, שבבילה זו תתחיל לקדש עצמה קדם, שהוא עשה טוב, ואחר כך 'ורחץ', שירחץ עצמו מחלאת עונותיו.

א. וכמו שפרש בעץ הדעת טוב לרבנו חיים ויטאל (ריש בחוקותי): ולפי שהמצות ותחלקו לב' חלקים, רמ"ח מצות עשה ושס"ה לא תעשה, הזהיר על שניהם, כי כנגד מצות לא תעשה אמר 'תשמרו' רוצה לומר שמרו עצמכם מלעשות, וכנגד מצות עשה אמר 'ועשיתם אתם' בקום עשה, ואמנם הקדים שמירת מצות לא תעשה אל עשית מצות עשה, על דרך שאמר הפתוב 'סור מרע' בתחלה ואחר כך 'עשה טוב', כדי שבקיום עשית מצות עשה לא יהיה כ'טובל ושרץ' מצות לא תעשה 'בדו'.

ב. בברייתא (עבודה זרה כ) יש חלופי גסחאות אם קדושה היא המדרגה השביעית או העשירית, ומפל מקום הזכירו שם את הטהרה קדם לקדושה.

ד. וראה בספר אמרות טהורות בשם הרה"ק רבי ברוך ממעזיבוז ע"ה (ליקוטי מאמרים): אכל במצרים שראה הקדוש ברוך הוא את ישראל בעמק הקלפה, הוא ברחמיו ובחסדיו הגדולים לא המתין על אתערותא דלתתא, רק בחסדו הגדול 'פסח ה' על הפתח' הנ"ל, והקדוש ברוך הוא בעצמו גאל את אבותינו פן יגאל אותנו בקרוב גאלת עולם במהרה במינו אמן סלה.

ג. וכמבאר בבאר מים חיים (פר' יתרו יט א ד"ה והנה אפשר): ועל פן אנו אומרים בסדר של פסח קדש ורחץ, לומר כי נשתנה יום זה מפל הימים, שבכל הימים פאשר יצא האדם לקבל הקדושה צריך קדם לרחץ ולטהר עצמו ואחר כך תוכל הקדושה לשרות עליו, כמאמר הפתוב (תהלים לד טו) 'סור מרע ועשה טוב', פאשר הארכנו בזה בחבורנו סדורו של שבת, וכאן היה הקדושה קודם להרחיצה, ואנו מספרין שבחי הלילה הזה פי היה קדש ורחץ הקדושה תחלה ואחר כך הרחיצה.

ה. שהיו ישראל מפזרין בכל ארץ גשון, ולשעה קלה כשבאו לסע ולצאת, נקבצו פלם לרעמסס (רש"י ד"ה ואשא), וראה דבר פלא שהוסיף בתרגום יונתן: וטענית יתכון על ענינו הי פעל גפדי נשרין מן פילוסין, ואובילית יתכון לאתר בית מוקדשא למעבד תמן פסחא, ובהווא

וראה עוד בצמח צדיק (פסח ד"ה יש לפרש): יש לפרש הסדר שתקנו הקדמונים לליל פסח קדש ורחץ כרפס יחץ מגיד כו'. דהנה ידוע (שער הליקוטים תהלים ג)

הבא לטהר יסיעוהו מלאכים להתהפך
לטובה ולקדשה

ומבטחים אנו בדבריהם של חז"ל הקדושים שהבא לטהר מסיעים אותו (שבת קד.), והמתחיל במצוה אומרים לו גמור (ירושלמי מגילה פ"ב ה"ז), שמקבל האדם פחות עליונים להשאיר בקדשה. וכדברי המהרש"א (מכות י: ד"ה בדרך) שהמלאכים הנבראים ממצותיו של האדם הם אלו שמסיעים לו לגמור המצוה

לקרבת ה' שנשאם הקדוש ברוך הוא בטובו הגדול לרוממם על פנפי הנשרים הם המלאכים, ואף רומם הקדוש ברוך הוא ברחמיו את דרגתם מעל דרגת המלאכים, וזאת על אף שלא היה בידם זכיות ולא היו ראויים לכך¹.

וכן לעולם, ה' יתברך מרים ומנשא כל יהודי בעת הזו על 'פנפי נשרים' עד 'ואבא אתכם אלי', וזהו הפונה 'את פתח לו' את שער הקדשה הזה, שפך יזכה לקבל כל ההארות וטללי הברכה הנשפעים בלילה קדוש זה.

כנפים פנשרים, שהיו עמכם בגלות מצרים, ומוזה תדעו מעלתכם ותכירו שעשיתי אתכם מחנה שכינה במלאכים. ולצד שנגמור שישאל שוים במעלה במלאכים, נפרש 'על פנפי נשרים' כנפי נשרים, כמו 'על צבאתם' שפרושו בצבאותם. ולצד שנגמור שישאל מעלים יותר מן המלאכים, נפרש 'על פנפי נשרים' כמשמעותה, דהיינו שעשיתי לכם נשיאות ראש וגדלתי ורוממתי אתכם יותר מן המלאכים, שיגדו לקבל צער בשביל כבודכם. 'ואבא אתכם אלי', כאדם הבא לאהבו לשמח ולהשתעשע עמו, כה אני מתרצה אתכם פנים בפנים ומראה לכם כבודי וגדלי, וכל זה להורות לכם שבטלתי הקלפות שהיו מפרידין ביני וביניכם, ולא נשארה להם שום שליטה עליכם.

ליליא אתיבית יתכון לפלוסין, ומתפון קריבית יתכון לאולפן אורייתי [-לקחתי אתכם על עננים כמו על פנפי נשרים מרעמסס, והובלתי אתכם למקום בית המקדש לעשות שם קרבן פסח, ובאותו הלילה הושבתי אתכם לרעמסס, ומשם קרבתני אתכם ללמדכם תורת].

1. וראה דברי קדשו של מו"ר זקני אביר יעקב ע"ה (בגדי השרד ד"ה זאת ועוד ואשא): 'ואשא אתכם על פנפי נשרים', הם המלאכים כמו שנגמור בהר הקדוש (פר' שמות ד:) על הפסוק (שמות יב לו) 'ויסעו בני ישראל מרעמסס סתה פשש מאות אלה רגלי'. דאמאי אמר קרא 'פשש מאות' ולא אמר 'שש מאות', וכי קרא לא ידע חושבנא, אלא לא על ישראל מדבר, רק על המלאכים, דכשם שיגדו ישראל למצרים כה יגדו המלאכים עמהם, וכשיצאו ישראל ממצרים בחשבון שש מאות אלה, כה היה חשבון במלאכים ויצאו גם הם בחשבון שש מאות אלה. ולזה קאמר שיצאו ישראל בחשבון שש מאות אלה כמו שש מאות אלה של מלאכים שהיו עמהם ויצאו. והמלאכים האלה הם מחנה שכינה, ולהודיע לישראל שהם מחנה שכינה כמלאכים.

2. זה לשון התלמוד ירושלמי: אמר רבי יוסה מפיון שהתחיל במצוה אומרים לו מרוק [גמור].

3. כן איתא בספרים הקדושים בפרוש דברי חז"ל (אבות פ"ד מ"א): רבי אליעזר בן יעקב אומר העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד והעובר עברה אחת קונה לו קטגור אחד. וכמו שפרש האריז"ל בשער היחידים (פ"ב): נמצא פי בהיות האדם צדיק וחסיד ועוסק בתורה ומתפלל בכונה, מאותן הקולות שיוצאין מפיו נבראים מלאכין ורוחין קדושים, ואלו המלאכין הנבראים מפה שיוצאין מפיו האדם הם סוד המגידים הנזכר בספר חסידים, ומודיעין אותו ומספרין לו רזי

ועוד, כשנתבונן בדבר נמצא דמעלת ישראל יותר מהמלאכים, דכיון שבשביל ישראל הכרחו המלאכים לירד להצטרע במצרים, אם פו ישראל מעולם יותר מן המלאכים. וזהו שכתוב 'ואשא אתכם על פנפי נשרים', הם המלאכים שיש להם

?ציאת מצרים בלי התעוררות התחתונים

וַיִּצְאוּ מִצְרָיִם הָעֶנְיָן, כי הלא יציאת מצרים היתה שלא כפי הסדר הראוי^א, שלא כפי ערך עבודת בני ישראל, אלא הקדים הקדוש ברוך הוא להשפיע אתערוותא דלעלא בלי הקדמת אתערוותא דלתתא^ב. וכמו שכתוב (תהלים קיד א) 'בצאת ישראל ממצרים וגו' היתה יהודה לקדשו', שתכף ומיד בשעה שיצאו ישראל ממצרים כבר נאמר בהם 'היתה יהודה לקדשו', דהיינו שהגיעו למעלת הקדשה ללא שום הכנה וטהרה מקדם.

בשלמות^ט. ועל כן אם ישכיל ויקפץ לקדשה בעת פתיחת השערים באמונה שלמה בקדשת הזמן ויאמין שבכח לילה זה יכול לצאת מכל מצריו ברוחניות וגשמיות, ומעתה יוכל להתהפך ולהיות בן חורין מכל שעבוד בבחינת 'בלתי לה' לבדו' (עפ"י שמות כב יט), ומכח מחשבה ורצון זה ודאי יבא מלאכים מעבודתו, והם יסיעוהו להמשיך ולהתעלות עליו אחר עליה, כפי שאמרו חז"ל (ראה שיה"ר ה ב): 'שומר הקדוש ברוך הוא לישראל פתחו לי פתח כחדו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם'.

של מחט, ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרניות נכנסות בו.

יא. כמו שכתב בפרי עץ חיים (שער חג המצות פ"א) כי בשאר הזמנים דזעיר אנפין הולך וגדול מעט מעט, תחלה קטנות ראשון, ואחר כך גדלות א', ואחר כך קטנות שני, ואחר כך גדלות שני. אף עתה בפסח נכנס הכל ברגע אחת ובפעם אחד, וזהו 'כי בחפזון יצאת', וכדי לשבר פח הקלפה, מה שאין פו בשום פעם אחרת רק במדרגה בנדע.

יב. פי לא היו ישראל ראויים אז להגאל כמאמר רבתינו ז"ל (ראה שמו"ר כא ז) שהיה השטן מקטרג על הים הללו עובדין עבודה זרה והללו וכו', ועוד שהאיר האורה פתאום באור גדול שלא כסדר הדרגות ממש להמעלה, והכל היה פי אלו נתעכבו שם ישראל אף רגע כמימרא לא היו יכולין חס ושלום לצאת משם לעולם, פי היו נכנסין בשער הניון של הטמאה ולא היתה תקומה למפלת שונאי ישראל, והקדוש ברוך הוא ברב חסדיו ורב האהבה שאוהב לישראל ולמען הקים את דברו הטוב אשר נשבע לאבותינו, האיר אור גדול בפתע פתאום ובמהירות גדול על שרש נשמת ישראל להוציאם מתחת יד הקלפה הקשה (סידורו של שבת ח"א שורש ז ענף ב).

תורה. וכו'. והנה כמו שיש מלאכין הנבראין מעסק התורה שהאדם מוציא מפיו, כך יש בחינת מלאכין נבראים ונעשים על ידי עשיית המצות פנזכר בפרישת פינחס (זוהר רכב): 'ותרני"ג מלאכין סלקין לה לנשמתא', הרי כל מצוה של תרני"ג מצות נעשה מלאך אחד, והעושה תרני"ג מצות נעשה תרני"ג מלאכין לנשמתא דילה, וזה סוד 'כל העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד'.

ט. ובכך באר את דברי הגמרא (שם) 'בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו', וכן גם מה שאמרו 'הבא לטהר מסייעים אותו'. מקשה מההרש"א, מי הם אלו שמוליכין אותו ומסייעים אותו, אם הפנה שהקדוש ברוך הוא מסייעו למה אמר 'מסייעים' בלשון רבים, ואם הפנה לאנשים, לכאורה לא מצינו שאנשים מצינים לסייע לאדם הבא להטהר.

אלא בשעה שאדם חושב לעשות מצוה נבראים מלאכים מהמחשבה, וכן כשאדם מדבר לעשות מצוה נבראים מלאכים, ואותם מלאכים שונבראים מהמחשבה ומהדבור הם שאומרים לו 'תעשה את המצוה', ומוליכין ומסייעים בעדו, כדי שתהיה המצוה בשלמות.

י. וזה לשונם: רבי יסא אמר: אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: בני, פתחו לי פתח אחד של תשובה כחדה

כי מחשבות אלו באות מצד יצרו הרע המבקש לאבדו ולהפסידו מן הקדושה.

בימי מקראי קדש ישנה התחלה אף למרחקים כמו ביציאת מצרים

ובן בכל עת מצוה ותפלה שגוראה לאדם שאינו ראוי לכך, ידע את יסודו המוסד של הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ ע"ה (ורע קודש פר' בא ד"ה א"י זכור) במה שאומרים בכל שבת וחסג בעת שמקדשים על היין 'תחלה למקראי קדש זכר ליציאת מצרים', לרמז לו לאדם ולומר, מעתה נפתח פתח ושער לקרא לקדושה לתוכך, 'תחלה' - התחלה חדשה מתחילה זה עתה למקראי קדש. ואף שעד עתה היה משקע בעברות, ועל פי השכל וסדר הטבע לא מוכן כיצד יכול הוא להתקדש, לכך ממשיכים ואומרים בקדוש יזכר ליציאת מצרים, שהיינו גם כן משקעים במ"ט שערי טמאה וכמעט שקענו במצולות תהום ללא תקנה ט"ו, רק ה' יתברך גאלנו והוציאנו משם בדרך גס, ונס זה, הוא השער שבכל עת שנצרך לזה יכול כל יהודי לצאת משקוע הטמאה לקדושה.

וכן לדורות עולם מתעוררת השפעת הקדושה גם בלי הכנה מן התחוננים", ועל פן הסדר הוא קדש ורחץ, שיכול האדם תחלה להתקדש אף אם עדין לא נטהר כראוי, כי גדולה מעלת הלילה הזה שיכול כל יהודי לבטח בה' שיעזרהו להתהפך ולהשתנות מקצה לקצה י", ויבוא בזה השער לצדיקים - שערי הקדושה.

בלילה זה מתגלה לכל יהודי תשוקתו של הקדוש ברוך הוא לעבודתו בכל מצב

מבחו של לילה יקר זה, יכול כל יהודי לשאב מלא חפנים פחות וחזוק של קדושה וטהרה, של אמונה ודבקות, של אהבה ויראה לכל השנה בלה, גם מתגלה בליל קדוש זה אהבתו של הקדוש ברוך הוא לכל יחיד ויחיד מישראל כפי שהיה במצרים שירד ה' למקום טמאה להצילם, והכל משום שבחר בנו לעם קרובו וחפץ בעבודתנו שזו כל תכלית הגאולה כנאמר (שמות ו ז) 'ולקחתי אתכם לי לעם, ובעת התגלות זו על האדם להשריש בקרבו כי חפץ ה' בו ובעבודתו באיזה מצב שנמצא, ואף אם נראה בעיניו כי רחוק מהקדושה, ידע

יבטחון בהשם יתברך שיעזור לו לקדש את עצמו, כמו שאמרו חז"ל (שיהש"ר ה ב) פתחו לי פתח פחדו של מחט וכו'.

טו. בזהר קדש (פר' יתרו נב): דונאי ישראל פד הוון במצרים אסתאבו ואתטנפון גרמיהון בכל זיגי מסאבו עד דהוון שראן תחות ארבעים ותשע חילי דמסאבותא. וקודשא ברוך הוא אפיק יתהון מתחות פולחן כל שאר חילין. ועוד דאעיל יתהון במ"ט תרעי דסוכלתנו לקבליהון וכו'. ובגין קר תשבח באורייתא חמשיין זמניו יציאת מצרים לאחזאה לכל

יג. ועל פן רואים אנו שפבר שלשים יום קדם הפסח שואלים ודורשים בהלכות הפסח (פסחים א). וכן מראש חדש ניסן ואילך מתנוצץ כבר הארת קדשת חג הפסח, שמופני שגאלה זו אינה תלויה בטבע העולם לפיכך משפיעה לפנייה, והוא זמן שאזכים בו להשפעת קדושה עליונה, שלא כפי ערך מעשינו כלל.

יד. כמו שכתב בספר צמח צדיק להרה"ק מויזניצא ע"ה (פסח ד"ה גם ורחץ): ורחץ הוא לשון בטחון, על דרך (זוהר פר' ויקהל ה) 'בה אגא רחיצ', שיהיה לו אמונה

ועל כן בליל פסח הסדר הוא קדש ורחץ, אף שתמיד הטירה קודמת לקדשה, בעת יציאת מצרים שהיינו משקעים בעמק הטמאה, שנה הקדוש ברוך הוא סדרי בראשית כדי שנוכל לבוא לקדשה אף כי עדין לא נטהרנו^{טז}. ודרגה זו היא פדרגת המלאכים שנאמר בהם וכלם פותחים את פיהם בקדשה וטהרה, קדשה קודמת לטהרה". דרך זו טבע בנו הקדוש ברוך הוא לדורות עולם, ומשום כך מצוה עלינו לזכור יציאת מצרים בכל יום כמו שכתוב (דברים טז ג) 'למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך'.

אָל הַקְּדָשָׁה.

זכר ליציאת מצרים שאף שהיו שקועים בטמאה נתקדשו

יסוד זה הוא תחלה לכל דבר שבקדשה,

מִשֵּׁם עֲדִין אָנוּ וּבְגִינֵנוּ וּבְגִי בְּגִינֵנוּ מְשַׁעֲבָדִים הֵינּוּ לַפְּרֵעָה בְּמִצְרַיִם.

טז. כן איתא בפשפת אמות (פסח תרס"ב ד"ה וספרתם) ובעוד ספרים.

יז. כן דרש הרה"ק רבי אהרן מפעלזא ז"ע (הגדה ד"ה קדש) על פי דברי אביו המהרי"ד, שבאר מה שאומרים בברכת מעין שלוש ונברכה עליה בקדשה וטהרה, שאף שטהרה קודמת לקדשה, אף במלאכים אומרים 'וכלם פותחים את פיהם בקדשה ובטהרה', ועל כך מבקשים 'והעלנו לתוכה ושמחנו בבגינה ונאכל מפריה וכו' ונברכה עליה בקדשה וטהרה' שפשיבנה בית המקדש נזכה לבוא לדרגת המלאכים שבהם קדשה קודמת לטהרה.

יח. כמו שאמרו בגמרא (ע"ה): דתנא, רבי יוסי אומר, לא קבלו ישראל את התורה אלא כדי שלא יהא מלאך המוות שולט בהן, שנאמר 'אני אמותי אלהים אתם ובני עליון כלכם'.

בני עלמא חסדא דעבד קודשא בריה הוא עם ישראל, דאפיק יתהון מאנון חילין דמסאבו ואעיל לון לגו חילין דדכיו דהיינו חמשין תרעין דסוקלתנו. וראה בצאלישי"ף (ויגש מה ג טו): פי הלא גם בהיות שכינה עמהם היו קרוב לאבד ביציאה, ואלו שהיו עוד מעט היו נאחזים מטמאת מצרים משתקעים בחמשים שערי טמאה. והוא מאמרנו על פסוק ולא יכלו להתמהמה (שמות יב ט). והוא מאמר התנא (שמות רבה ב ט) שנגלה עליהם הקדוש ברוך הוא וגאלם מיד. ומה גם אם לא היתה שכינה מקדמת להיות אתם בהקנות הנזפרות.

וכתב בחסד לאברהם (מעין ב נה נז): ודע שיש מסרת קבלה ביד רבותינו ז"ל שישאל נתלכלכו כל כך בשקוצי מצרים עד שבערב פסח נכנסו בהיכל מ"ט שאם חס ושלום היו מתעפפים יותר היו נכנסין בהיכל נ' ושוב לא היה להם תקנה עולמית, וזהו סוד 'ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו